

Hur går det? - februari 2013

- Hur fungerar medborgardialogen kring Lerum kommuns visionsarbete och arbetet med Pilot Gråbo?
Följeforskning utifrån diskussioner om samhällsplanering

framtaget i samarbete med Lisa Bomble, Chalmers Arkitektur

.....
Tid, transparens och tillit är nycklar till lyckade deltagandeprocesser.
De behöver ta tid, kräver därför transparens som i sin tur ger tillit.

Framgångsfaktorer för lyckade deltagandeprocesser:

- tidiga skeden
- medborgarinitiativ snarare än initiativ "uppifrån"
- kontinuitet
- transparens och återkoppling
- faktiska resultat

Medskapandegruppen kan i tätt samarbete med tjänstemannagruppen "Gråbogruppen" ha potential att uppfylla alla fem punkter ovan. Att undvika parallella spår och missförstånd bör vara processledningens första prioritet, men det är också bråttom att komma till konkreta resultat.

.....
Material som samlas in från medborgare av såväl politiker som tjänstemän är berättelser.
Medborgarna upplever ofta att de berättar samma berättelse om och om igen utan att få gehör eller återkopplat förståelse för de samband och skeenden man delar med sig av.
Tolkning och förenkling av dessa berättelser är nödvändig, men görs av politiker respektive olika förvaltningssektorer separat. Eventuellt tappar man bort saker i tolkningen. Om dessa bearbetningar från olika expertis och med olika syften gjordes på samma material skulle eventuellt mindre falla bort.
Genom att fler kommunala instanser finns närvarande på samma medborgardialog/ workshop/ kommunalsträff(möte, skulle man kunna samordna flera olika tolkningar och bearbetningar.

.....
Konkreta rekommendationer:

- Sektor samhällsbyggnad bör representeras och vara aktiv i Medskapandegruppen för effektiva samarbeten och sammanfallande tidsplanering.
- Ev. andra sakfrågeberörda bland tjänstemän kan bjudas in till Medskapandegruppen på behovsbasis. Det underlättas också genom Medskapandegruppens deltagande i Gråbogruppen.
- Kommunikationspolicyn kan bli ett aktivt styrdokument om det skrivs om till att ha ett medborgarperspektiv; Till att handla om vad medborgaren förväntas kunna ta till sig, snarare än om hur kommunen skall agera. Det skulle göra policyn möjlig att utvärdera, och det skulle tvinga fram strategier för tydligare kommunikation.

.....
Lerums kommun har (utan följeforskarens inblandning) visat hur planfrågor kan användas som konkreta tvärfrågor inom organisationen. De olika projekten som presenterades av masterstudenter från Chalmers Arkitektur används nu som diskussionsunderlag i olika kommunala sammanhang:

- Två studentprojekt, om skolvägar respektive ekoturism, används som utgångspunkt för delar av Medskapandegruppens arbete och är tänkta att generera konkreta samverkansprojekt kring platser i Gråbo.
- Analysen i en rapport om förtätning ändrade byggrätter i detaljplanen.
- En rapport om prioritering av gång- och cykeltrafikanter används nu som utgångspunkt för arbete kring folkhälsa och tillgänglighet.

Hur går det? - februari 2013

- Hur fungerar medborgardialogen kring Lerum kommuns visionsarbete och arbetet med Pilot Gråbo?

Följeforskning utifrån diskussioner om samhällsplanering

Om Lerums kommuns arbete med medborgardialog i ny organisation utifrån ett projektmaterial om Framtidens Hållbara Tätort - Gråbo framtaget i samarbete med Chalmers Arkitektur

CHALMERS

innehållsförteckning

FÖRORD.....	4
1. tid, transparens, tillit	5
2. parallella spår	6
3. Medskapandegruppen	8
4. att tolka och överlämna	8
5. helhetssyn	9

Bilaga: Bomble, Lisa: *Time Trust Transparency* - December 2012

FÖRORD

I april förra året presenterade jag en “förstudierapport” för Lerums kommun, som sammanfattade vad jag sett och kommit fram till under mina första fyra månader i kommunen. Där presenterade jag vad och hur jag skulle studera det kommande året. Den här rapporten är en uppföljning om vad som hänt sedan dess, med utgångspunkt från vad som stod i förstudierapporten. Här presenteras också kortfattat den artikel på engelska som skrivits om mina studier och resultat under samma tid.

Det handlar om hur Lerums kommun arbetar med kommunikation kring arbetet med Pilot Gråbo. Jag har främst följt en politisk instans (den så kallade Gråboberedningen), men också det initiativ till medskapande som startat i Gråbo samt den sammansättning tjänstemän från olika förvaltningar som ibland möts under namnet “Gråbogruppen”. Mina iakttagelser handlar om hur dialogen landar bland Gråboborna, var man råkar arbeta parallellt och dubbelt, och det handlar om vilka initiativ det gångna året som har potential att slå mycket väl ut respektive riskerar att misslyckas.

Lisa Bomble (fd Åhlström), februari 2013

1. Tid, transparens, tillit

Som bilaga till den här rapporten ligger en artikel med titeln , *Time, Trust, Transparency*, som i skrivande stund redigeras för eventuell publikation. Bilagan visar artikeln i den version den först skickades in för beaktande.

Här följer en kortfattad resumé av vad som står i artikeln:

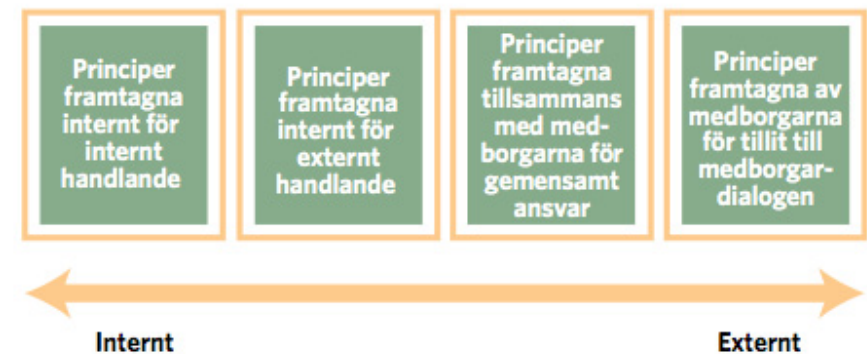
Artikeln redogör först för de två fallstudier jag gjort i Uddevalla respektive Lerum. Hur dessa har gått till och vad jag tog med mig från Uddevalla till Lerum i form av frågeställningar och ingångar till mina studier finns redan redogjort för i Förstudierapporten (Åhlström, 2012).

Artikelns huvudpoäng och vad titeln anspelar på är att en planeringsprocess tar tid, men att invånarna sällan förstår var i processen de befinner sig när de bjuds in till olika sätt att delta. Politiska möten om framtidens samhälle blandas ihop med möten planenheten håller i om en detaljplan över ett torg. För invånaren verkar kommunen prata om snabba och långsiktiga lösningar om vartannat, men kan inte svara på vad som hänt sedan sist på nästa möte. Förra mötet kan då ha hållits med en helt annan del av kommunorganisationen.

När invånaren lämnat ifrån sig en åsikt, ett material, en fråga vid en träff med någon kommunal instans, är det inte alltid han eller hon känner igen sitt bidrag när det återkopplas i ärendet. Processerna som tar hand om de olika sorternas kommunikation med invånarna tar olika lång tid, rapporteras tillbaka på olika sätt och är alltför slutna för att invånaren ska förstå dem. Jag menar att de processer man har en chans att följa och förstå ofta lyckas bättre, och skapar tillit.

Specifikt angående Lerum berättar artikeln om hur kommunen jobbat mycket internt med hur den nya politiska organisationen ska fungera, samtidigt som saker hänt "ute i verkligheten", som ibland halkat efter eller rasat i förväg. Det är förståeligt då kommunen arbetat mer med hur man ska, och vem som ska, hantera materialet från exempelvis en politisk medborgardialog, än att faktiskt komma till åtgärder. Det senaste året har man dock bland annat startat Medskapandegruppen i Gråbo, som ett nytt sätt att arbeta med inflytande och deltagande. Medskapandegruppen hamnar tydligt i internt fokus när man arbetar med hur man fogar in arbetssättet i den kommunala organisationen. Men gruppen är verksam i Gråbo med hjälp av Gråbo-bor och måste därför hantera frågor

"för medborgarna av medborgarna" samtidigt som man bygger dess struktur och organisation. Bilden jag använde i förstudierapporten för att visa att Lerum arbetat främst internt, visar nu hur Medskapandegruppen kan ses som arbetssätt i de två mittersta stegen. Arbetet med att bygga upp Medskapandegruppens verksamhet är givande inte bara för de inblandade, utan kommer att ge lärdomar att dela med sig av inför framtida deltagandeprocesser även i andra kommuner.

Utveckla principer för medborgardialog nr 8, SKL, 2012

Vidare jämförs erfarenheter med exempel från andra studier för att komma fram till några framgångsfaktorer för samverkans- och deltagandeprojekt. De är:

- tidiga skeden

Att vara med och formulera problemet snarare än att bjudas in för att tycka till om lösningen, ger möjligheter för deltagande att följa en process och få förståelse för avvägningar och hänsyn som ska tas, och dialogen blir mer konstruktiv.

- medborgarinitiativ snarare än initiativ "uppifrån"

Lite beroende på sammanhang kan det motverka sitt syfte att från maktposition komma till invånare och säga att "nu får ni vara med att bestämma". Indirekt ges signaler om att "vi har makt att ge er och därmed också makt att ta den ifrån er". Att från maktposition i stället hitta sätt att arbeta med idéer som presenterats av invånare gör alla inblandade till ett "vi".

- kontinuitet

Både att inom en process återkoppla och samarbeta från start till mål, och att ett deltagande inte får bli en engångsföreteelse. Att bygga in deltagande som en del

av ett arbetssätt bygger förtroende, medan att ständigt prova nya arbetssätt och deltagandemetoder kan i motsats trötta ut och skapa misstro.

- transparens och återkoppling

Det har såklart med kontinuiteten att göra, men också om att undvika missförstånd och att förstå varandra.

- faktiska resultat

Ingen orkar engagera sig utan att se resultat särskilt länge. Att i deltagarens ögon så att säga starta samma process gång på gång motverkar de syften deltagandeprocesser har. I stället för tillit och gemenskap blir det "vi som tycker och de som inte gör något".

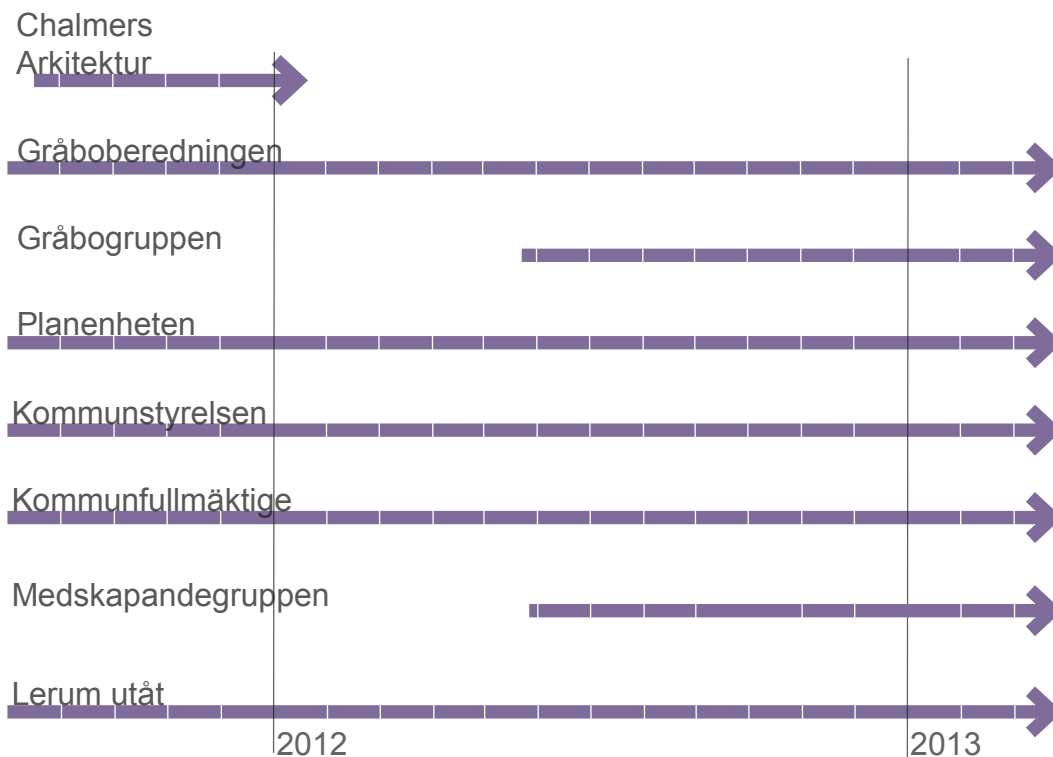
Vidare handlar texten om möjliga ingångar för att förbättra dialogen mellan kommun och invånare. Det kommer att handla en del om hierarkier. Man pratar ofta om att ge och ta makt, men deltagande borde ses som att dela makt. En bild att likna det vid är att se alla aktörer i en fråga som bitarna i en mosaik. Man kan säga att vissa bitar må vara viktigare än andra, men även om man tar bort den mest obetydliga biten blir mosaiken trasig. Därför bör deltagande handla om att se till att all kunskap man behöver, alla aktörer som är berörda, har en chans att delta och bidra till att göra bilden komplett. Ibland genom frivilligt deltagande, men ibland är det också nödvändigt att söka upp aktörer och deltagare.

Den här artikeln kan sägas kartlägga de frågor jag nu fortsätter titta på. Till exempel är överlämningar av material och frågor från en instans till en annan extra intressanta. Här finns möjligheter att bjuda in till processen och visa hur långt man kommit och vad som hänt, men i varje överlämning finns också ett behov av tolkning, presentation och förenkling. Jag är intresserad av vad som händer i dessa överlämningar.

2. Parallella spår

Under min första tid i Lerum följde jag först den masterstudio från Chalmers Arkitektur som hade Gråbo som projektområde. Sedan satt jag med främst vid Gråboberedningens möten, och lärde känna den politiska organisationen och de andra spåren inom Pilot Gråbo via dem. Planenhetens arbete förstår jag bäst inom organisationen, då jag själv är arkitekt, och möten och intervjuer med dem hjälpte mig förstå var i olika planprocesser olika frågor inom Gråbo befann sig. Så småningom har jag också kommit att sitta med i den tjänstemannasammansättning som kallas Gråbogruppen och även i medskapandegruppen i Gråbo när den startade. Bilden nedan visar de olika spår jag ser mig följa inom Pilot Gråbo.

Det sista spåret i bilden - "Lerum utåt" - handlar om de gånger jag varit med på seminarier, konferenser, mässor och annat där exempelvis Lerums visionsarbete presenterats och diskuterats. Där har jag förstås lyssnat efter om det Lerum gör är vad Lerum säger.

De olika spåren har helt tydligt kopplingar till varandra och i de flesta fall möjlighet att följa varandras arbete, men på vissa håll blir det dubbelarbete och parallella spår. Framför allt i den relation hela arbetet handlar om att stärka - mellan Gråbo och kommunorganisationen.

De olika politiska instanserna har ett väldokumenterat och designat sätt att samarbeta. Avrapporteringar, möten tillsammans och presidieavstämningar regleras och utvärderas kontinuerligt för att den politiska organisationen ska fungera så bra som möjligt. Presidieavstämningarna där beredningars presidier träffar fullmäktiges och kommunstyrelsens presidier på samma möte har blivit en etablerad och välfungerande mötesform. Gråboberedningens presentation av en delrapport till KS blev ytterligare ett nytt sätt att lämna över frågor som inte skulle stanna hos beredningen.

Gråbogruppen inne i kommunhuset är ett försök att göra Pilot Gråbo till en så kallad tvärfråga. Här har man skapat ett forum där de olika förvaltningarna kan avrapportera vad inom Pilot Gråbo just deras förvaltning arbetar med. Gruppen blir också en chans att hitta nya samarbetsformer inom kommunen och att se till att man inte omedvetet arbetar parallellt eller till och med mot varandra. Till gruppens möten bjuds representanter från alla sektorer in, som på något sätt arbetar med Pilot Gråbo. Även Gråboberedningens utvecklingssekreterare sitter med, samt representanter från förvaltningsledningen. Men då gruppen inte har någon konkret fråga inom Pilot Gråbo som just den här sammansättningen tydligt samarbetar om, har de från början välbesökta mötena blivit glesare. De har helt enkelt prioriterats bort av tjänstemän som varit kallade, då mötena inte tydligt gav just deras uppdrag något nytt. För att Gråbogruppen ska bli det sammanhållande forum för förvaltningen som det var tänkt krävs att de får tag i en konkret fråga de tydligt måste lösa tillsammans över sektorsgränserna. Skolvägsprojektet ihop med medskapandegruppen har potential att bli en sådan, men är en fråga som inte riktigt berört alla parter ännu. Medan man utreder hur första steget ska tas skickas frågan mellan olika instanser i väntan på tydligare ramar och handlingsprogram. Just nu ligger frågan hos skolorna och hur de är beredda att samarbeta kring den.

Medskapandegruppen får ett eget kapitel i den här rapporten nedan, men de träffas nu regelbundet och i gruppen sitter också politiska representanter för både Kommunstyrelsen och Gråboberedningen som observatörer. Här sitter också tjänstemän från förvaltningsledningen och till nästa möte är en planarkitekt inbjuden för att berätta om detaljplanearbetet. Det är ett sätt att säkra att gruppens arbete förankras rätt inom kommunorganisationen. Även här finns alltså tydliga försök att arbeta över de olika spåren för att få samsyn.

Ett försök har gjorts med ett möte mellan Gråbogruppen och Medskapandegruppen inom uppdraget att jobba med samverkan kring Gråbos skolvägar. Dock fick den rektor som skulle vara med, samt tjänstemännen från planheten respektive från park och gata förhinder, och mötet kom till stor del att handla om att de som satt runt bordet inte var rätt grupp för att komma till något beslut.

Kopplingen mellan Gråbogruppen inom kommunen och Medskapandegruppen känns som den mest angelägna att förstärka för att undvika att Pilot Gråbo utvecklas och arbetas med i parallella spår, som inte har koll på varandra. Beroende på vilken sakfråga som är aktuell bör tjänstemän från berörda sektorer finnas på Medskapandegruppens möten, och Medskapandegruppen bör vara representerad vid Gråbogruppens möten. I nuläget ser jag att planheten är särskilt efterfrågad i båda dessa grupper med anledning av detaljplanearbetet.

Den här kopplingen diskuteras dock redan och Medskapandegruppen kommer att representeras på Gråbogruppens nästa möte, och en planarkitekt är bjuden till Medskapandegruppen för att prata om detaljplanen för Gråbo Torg.

3. Medskapandegruppen

Medskapandegruppen i Gråbo är ett sätt att komma åt transparens och tillit, men även att kunna genomföra en del saker direkt och tillsammans. En grupp invånare får inte bara insyn i frågor som direkt rör deras närområde, utan även ansvar och direkt inflytande i några. Viktigt för att en sådan grupp faktiskt ska bidra till sådan transparens i ett större perspektiv är att den blir representativ för ett brett nätverk av Gråbos invånare. Jag har kallat det för att vara sammansatt för samverkan, vilket innebär att gruppens deltagare alla representerar större nätverk och grupperingar, såsom föreningar, samfund och samhällsfunktioner som skola, bibliotek eller fältassistenter. Det gör att gruppens arbete grundas på platsen, men också att röster även från invånare som inte är närvarande blir hörda.

Viktigt är också att politiker finns representerade i gruppen, för att trygga att gruppen ska få den direkta koppling till uppdrag och genomförande den startats kring. Men lika viktigt är att förvaltningsrepresentanter i de sakfrågor som diskuteras och behandlas kan närvara, så att man slipper spekulera i hur det kan gå till, hur ansvar ska fördelas och så att man inte oavsiktligt motarbetar varandra i projekt som har olika utgångspunkter.

I fallet medskapandegruppen i Gråbo är det framför allt konkreta resultat som just nu saknas, men man är på god väg. Dock är gruppen ännu inte representativt sammansatt och dess förankring i Gråbo i stort behöver få lite tid för att byggas upp. Att man redan vid första mötet kunde hitta former för att samarbeta kring att göra torget fint inför Nationaldagen var en nödvändig start. Man tror på att den här gruppen kan få saker gjorda - åtminstone inom gruppen.

Det största arbetet för Medskapandegruppen är att bli det mellanled mellan kommun och invånare som behövs i det övergripande samtalet. För att gruppen ska få legitimitet behöver de bli den samling man vänder sig till för att få kommunens handlingar förklarade, eller som man kan ställa detaljfrågor om närområdet till. Då måste de också få tillräckligt med insyn för att kunna komma med svar. Den insynen kommer också att skärpa kommunens sätt att agera, då det kommer att krävas tydliga svar.

4. att tolka och överlämna

När flera olika instanser i kommunen och bland invånare behandlar samma fråga blir materialet snabbt mycket brett och brokigt. Ständigt finns behov av att tolka, förenkla, hitta huvudfrågor och anpassa materialet för nästa steg i olika processer.

Vid medborgardialogsmöten samlar beredningarna in åsikter, svar och berättelser från invånare som måste behandlas och förenklas för att kunna hanteras. Planenheten har workshops och möten med berörda parter och intressenter i olika planfrågor och får in material som behöver beaktas och därmed beredas och bearbetas för att hanteras. Jag har tittat lite på vilka som tolkar vad och hur i olika frågor.

Jag vill poängtera att alla som har som uppgift att tolka material från en instans i processen till en annan som jag har observerat, har i mina ögon gjort ett ärligt och välmenat försök att bevara materialet genom förenklingen så att det viktigaste finns kvar. Jag talar här specifikt om tre mycket konkreta exempel:

- Gråboberedningens delrapport som innehåller mycket som samlats in från gråboborna i olika sorters medborgardialoger.
- ÖP-beredningens visionsberättelse som ska kunna tjäna som målbild för en framtida översiktsplan.
- Planenhetens föreslagna detaljplan över centrala Gråbo, som påverkats av inspel från både chalmersstudenter och gråbobor under resans gång.

I de första två exemplen är det politiker med hjälp av utvecklingssekreterare som bearbetat inkommet material från medborgardialoger till något man kan behandla politiskt inför kommande beslut av olika slag. I det tredje exemplet har planarkitekter avvägt och designat lösningar på intressekonflikter och utvecklingsbehov i Gråbo. Jag menar att hur väl en sådan här tolkning än går till, finns det mer i det insamlade materialet än vad som framkommer efter tolkningen.

Det går tillbaka till observationen om att invånarna i allmänhet samtalar med myndighetspersoner på samma sätt, oavsett de talar med en politiker eller en tjänsteman från vilken som helst av förvaltningens sektorer. Därför finns det uppgifter om skola och utbildning i planerarnas workshops och åsikter om sophantering i politikernas visionssamtal. Om fler kunde ta del av samma di-

alogtillfällen har jag en teori om att färre möten i Gråbo skulle kännas som “*Ska vi prata om det här en gång till?*” och “*Måste det kännas som om vi börjar om från början hela tiden?*”. Båda är reaktioner jag hört från Gråbobor i samband med planering av möten av olika slag.

Jag menar att allt som samlas in i dialoger, samtal och workshops i viss mån är *berättelser*. De som deltar är måna om att förmedla sammanhang och tidsbundna skeenden, orsak och verkan. Att förenkla dessa berättelser till huvudfrågor kan därför vara vanskligt, då det första som sorteras bort är den ordning berättelsernas olika delar ska vara enligt berättaren. Annat som kan sorteras bort är olika frågors relevans för varandra, när olika förvaltningar specifikt plockar ut “sitt” material ur berättelsen. Det invånarna är experter på är ofta hur saker hänger ihop i tydliga sammanhang på just deras ort. Ett mycket kreativt sätt att arbeta med en sådan förenkling tycker jag är ÖP-beredningens målbildsberättelse, men arbetet med den visar också mycket tydligt på tolkningens kraft.

Utifrån ett digert material av möten och enkätsvar hade beredningen identifierat ett antal huvudfrågor om framtidens Lerum. När man satte ihop detta i en och samma berättelse blev politikerna med sina olika partitillhörigheter tydliga representanter för de olika berättelserna i berättelsen. Huvudfrågorna kunde man enkelt nå konsensus om. Till exempel att “Lerum skall endast försörjas av energi från förnyelsebara energikällor”. Men så fort man var inne på specifika exempel eller lösningar visade det sig hur många berättelser som fanns bakom varje huvudtema; Vindkraft, vattenkraft, vänta på framtida lösningar... Är då förenklingen bra för att alla är överens, eller riskerar man i den att tappa bort de specifika exemplen ur vilka huvudfrågorna identifierades?

Under våren 2013 ägnar jag mig åt att försöka visa att det finns mer användbart material än det som används och lämnas vidare från de olika sorternas möten en kommun har med sina medborgare. Jag ämnar göra olika sorters innehållsanalyser på dels en intervju jag själv utförde i min första fallstudie i Uddevalla, dels på åsiktsmaterial insamlat i Gråbo av Gråboberedningen. Genom att titta på invånarnas berättelser med analysmetoder från både planteori, sociala studier och litteraturvetenskap vill jag inte visa att något förloras i tolkningen. Något som någon annan del av deltagande-processen skulle ha nytta av.

Vi återkommer nu till den sista framgångsfaktorn som listades i början: Resultat. Genom att ge fler instanser möjlighet att reagera på samma material kan en del möten och processdelar sparas in, då exempelvis planenheten redan haft sin workshop i samband med medborgardialog eller kommundelsträff eller om planenheten varit representerad på Medskapandegruppens möten och hört deras diskussioner. Då måste inte varje instans ha en egen dialog om varje fråga. Dessutom är fler aktörer då med på fler gemensamma möten, vilket också är ett sätt att undvika missförstånd och att få planeringsskeenden från olika sektorer och instanser att sammanfalla.

5. helhetssyn

När man pratar om hållbarhet handlar det snabbt om helhetssyn, om samband och om kedjor av skeenden. Om hur ekologi, ekonomi och sociala aspekter hänger samman. Så skulle jag vilja diskutera arbetet med Pilot Gråbo också. För att de olika delarna av projektet ska bidra till en framtida hållbar tätort krävs medveten samordning och helhetssyn. Idag sitter processledaren ganska ensam med det perspektivet.

De delar av arbetet i Pilot Gråbo jag pekar på i den här rapporten handlar alla om insyn i varandras olika delar av arbetet och därmed fler inblandade som får en mer komplett bild av hur Gråbo som en hållbar tätort kan växa fram. Det tror jag krävs.

Att fler får mer övergripande förståelse för arbetet gör att processledaren också skulle kunna delegera fler uppgifter till andra. Han försöker redan “göra sig överflödig” till viss mån i Medskapandegruppen och har lämnat över ordförandeskapet till en gråbobo. Men det är fortfarande processledaren som företräder Pilot Gråbo nästan överallt där det pratas om projektet utanför Lerum. Om inte han var närvarande “så var inte Lerum där”. För att vara ett deltagandeprojekt som lutar sig på att gråboborna själva driver utvecklingen, är det väldigt få gråbobor som syns när det pratas om Pilot Gråbo utanför Gråbo. De vet i många fall inte ens om hur Pilot Gråbo presenteras på konferenser och seminarier. Det borde de veta.

6. slutsatser och fortsättning

Sista kapitlet i förstudierapporten hette slutsatser och fortsättning, och jag gör en liknande sammanfattning här.

Återigen vill jag poängtera att Lerums kommun är på god väg och goda intentioner med rätt fokus genomsyrar arbetet med visionen och den nya politiska organisationen. Samma problem som påtalades i förstudierapporten finns kvar, men den här rapporten försöker peka på initiativ som arbetar i rätt riktning vad gäller samverkan och samarbeten kring Pilot Gråbo.

Då jag kunnat följa flera spår inom Pilot Gråbo kan jag konstatera att man löper risk att arbeta parallellt och motstridigt om inte ytterligare utbyten och tvär-möten mellan de olika spåren kommer till stånd. Dessutom vill jag som arkitekt påpeka att de konkreta planfrågorna är bra utgångspunkter för diskussioner om samverkan och medskapande. De stora sammanhangen och frågorna om hållbarhet blir påtagliga och handfasta när de geografiskt landar i Gråbo, och behöver designas och lösas på cykelställs-fråge-nivå. Därför, och för att detaljplanearbetet i Gråbo redan har nått ut till många gråbobor och det är en naturlig fortsättning i samtalet för dem om planenheten är mer närvarande, föreslår jag att planenheten ska ha en plats i, eller en tydlig kontaktperson för, Medskapandegruppen.

Dessutom kvarstår frågan om hur förtätning och satsning i Gråbo förhåller sig till Göteborgsregionens strukturplan för planering. Hur försvarar Lerum sin pilotsatsning på en tätort som ligger mitt emellan regionens förtätningsstråk. Bland annat därför behöver Gråbo och gråbobor finnas med tydligare även när Lerums kommun samtalar och samarbetar med sina grannkommuner.

Göteborgsregionens strukturbild över framtida exploatering.

X markerar Gråbos ungefärliga läge.

www.grkom.se/grinnehallsmeny/styrningledning/radslag/radslag4/strukturbild (2012-04-30)

I förstudierapporten citerade jag William Peterman:

“People need to understand what they’re fighting for. Their own neighbourhood they understand. Sustainable development... not as much.” - William Peterman den 17 april 2012¹

Nu vill jag jämföra hans citat med ett från Christer Santesson - Medskapandegruppens ordförande:

“Det finns ju många här som vill engagera sig. Det gäller bara för dem att kunna förstå vad de engagerar sig i. Vi måste bli tydligare.”
- Medskapandegruppens möte 3 september 2012

¹ Citatet antecknades under en föreläsning vid Centrum för Urbana Studier i april 2012. Eventuellt inte ordagrant.

Citatet kommer ur ett samtal om vad ett cykelvägsprojekt kunde eller kan innehålla. Ingen kunde tydligt peka på vem som skulle ta första initiativet och jag tror det är den här sortens samverkans största risk. När alltför många talar om initiala skeden i samma fråga riskerar alla tveka inför att starta något, av rädsla för att ta initiativet från någon annan.

En tydlig koppling mellan Gråbogruppen på tjänstemannanivå och Medskapandegruppen skulle kunna förenkla för att ta fler första spadtag. Det här börjar bli bråttom då många nu vet vad som är på gång, men inte ännu vem som ska göra vad. Just nu ligger initiativet hos skolorna, men de måste snart komma tillbaka med besked och en handlingsplan måste börja ta form.

Förstudien pekade ut möjligheten att arbeta med tvärfrågor som en väg att arbeta med diskussioner kring den politiska organisationen, genom sakfrågor. Jag tycker att Pilot Gråbo är en sådan tvärfråga, även med mindre tvärfrågor inom projektet, såsom skolvägarna. Medan andra frågor också går på tvärs genom flera sektorer, tror jag fortfarande på begränsade planärenden som utmärkta tvärfrågor just för att de blir så konkreta och handfasta i slutändan. Att jämföra hur ansvarsfördelningen blir i skolvägsprojektet kan också ge lärdomar inför liknande samarbeten i andra frågor.

Förstudien talade också om hur kommunens kommunikationspolicy skulle kunna bli ett levande styrdokument, som med täta uppdateringar skulle kunna bli ett verktyg för hur alla delar av kommunorganisationen förhåller sig till sina medborgare. Jag skulle vilja skärpa den rekommendationen till att kommunikationspolicyn bör skrivas om till att ha ett medborgarperspektiv; Till att handla om vad medborgaren förväntas kunna ta till sig, snarare än om hur kommunen skall agera. Det skulle göra policyn möjlig att utvärdera, och det skulle tvinga fram strategier för tydligare kommunikation.

bos olika spår. ÖPberedningens målbild ska tolkas av Gråboberedningen. Gråboberedningens medborgardialoger bygger ett allt digrare material. Kan all förståelse för Gråbo som kommer beredningen till del till exempel kunna användas av Medskapandegruppen? Ett viktigt möte är också den kommundelsträff som planeras i maj. Hur ser de olika aktörerna på vad som kommer fram vid det mötet, då alla ju möts av samma gråbobor och tar del samma diskussion? Och jag ska försöka se om det finns kunskap som gråboborna delar med sig av, som av olika anledningar aldrig förstås av kommunrepresentanterna.

Fortsatt tänker jag alltså studera överlämningar av en fråga mellan Pilot Grå-

